

GLOSSA

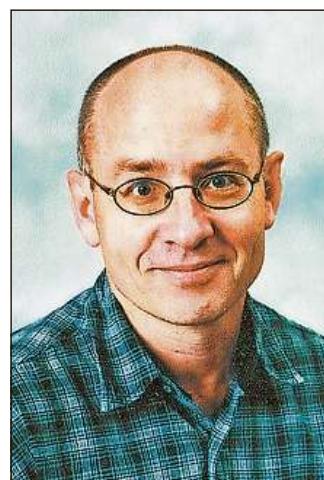
Licenza per far nagut

DA SILVIO CAMENISCH

So, chars uffants dentant creschids siador umens e dunnas, e dunnas ed umens, nus avessan nossa globalmain bain unica lezioni d'alfabetisaziun passiva en rumantsch grischun. Noss plan 21 genial du-monda resp. cumonda quai uschia. Han bain tuts e tuttas prendì lur licenza per far nagut? A chasa na nizze-gia nagut ina licenza per far nagut, nus duvrain quella qua ed ussa. Mussai qua, jau vi vesair, vi savair, tgi ch'ha ella, la licenza per far nagut.

Vus dus socis amis qua davos n'avais betg ina, n'avais nagina? Uschiglio avain nus adina licenzas per far dal tut. Da quai ch'ins na vuless betg. Giais ussa in'auzada pli bass en il se-cretariat da scola, biro PI 21, dumandalis la secretaria vossa licenza per far nagut. Probabel retschavais ina provisorica e pajais ina tscherta taxa. Ina pitschna multa cunter l'emblidanza «wider das Vergessen» n'ha mai fatg donn.

Betg tutgar en insatge activ vus qua e vus là, nus essan passivs, mettais la detta en satg da vossas giacas da vent, ussa sufta in auter vent! Il plan 21 per la

retro Rumantschia preten-dà quai uschia. Passivitat totala durant l'alfabetisa-zion. Ils manaders dal pievel han vuli uschia. Activi-tads n'en betg legalas, èn scumandadas u che nus vegnin cun ina iniziativa da realisaziun «Umsetzung-initiative». Da quellas avain nus en deposit.

Nus ans tegnain a ma-strin da far nagut dal tut durant l'alfabetisaziun rg. Per in'uretta duas nagin mort da stuair tegnair or cun far nagut. Tge schess l'inspecturat, vegniss en e vesess da tuttas sorts activi-tads avant e durant l'in-strucziun! L'alfabetisaziun duai, vai suenter ils chaus, sa splegar a moda totalmain passiva. Nossa cunvegna e mo en num da la pasch vul quai uss uschia: naginas pretaisas, naginas cumpe-tenzas gnanc las mini mini-

malas, naginas rollas nagi-nas controllas nagut. Spe-tgar cun sgarschur e senza flad «atemlos» ch'i dettia il culp mortal. Sco en il wes-tern classic «Spiel mir das Lied vom Tod».

L'alfabetisaziun sin stga-lim aut dastgass avoir lieu en silenzi da sgarschur e mo per amur da la pasch. Nus avain dà il maun da la pasch, sco quai che nus fa-schain da messa da la du-mengia e manegiain era sinceramain uschia, betg vair? Nus pudain anc adina durant dar enturn la pasch e retschaiver, è gea in dar ed in retschaiver, pensar tge che nus lain dal bel cum-promiss, uschè bel, grazia fitg.

Ils responsabels, ils mana-ders dal pievel han propi mo per amur da la pasch purschè maun per in'alfabe-tisaziun passiva. Grazia, ch'i dat Vus. La pasch na fissa betg stada garantida, avess insatgi activà insatge. Normalmain na po la ma-gistraglia betg activar avun-da, gist tar emprender lin-guas. L'inspecturat en cor-pore e cun uras da stop tar las evaluaziuns guarda sin quai, ma qua sto er l'in-specturat en corpore serrar ils egls betg guardar betg tadlar betg tschantschar en num da la pasch.